

Als de gemeente

klein en kwetsbaar wordt ...

Uitgave van de classis Delta - april 2022

Inhoudsopgave

Inleiding	3
De gemeente kan zelfstandig verder	4
De gemeente kan zelfstandig verder, maar moet wel gaan samenwerken	7
De gemeente kan niet meer zelfstandig verder	9
Tot slot	12
Afkortingen en contactgegevens	12
Bijlagen	13

Inleiding

Kwetsbaarheid is de christelijke gemeente niet vreemd. Wij zijn slechts een aarden pot voor de schat van het evangelie, schrijft de apostel in de brief aan de Korintiërs (2 Kor. 4:7). En hij vervolgt: 'We dragen in ons bestaan altijd het sterven van Jezus met ons mee, opdat ook het leven van Jezus in ons bestaan zichtbaar wordt' (2 Kor. 4:10). In deze spanning leeft de kerk. En zij weet zich geroepen om in deze spanning te volharden in geloof en vertrouwen.

De kwetsbaarheid van de gemeente kan op vele manieren worden ervaren. Gemeenten kunnen van buitenaf en van binnenuit door problemen en zorgen worden gekweld. Er kunnen zorgen zijn om groei van de gemeente en er kunnen zorgen zijn door krimp. In deze uitgave richten wij vanuit de classis Delta ons op de zorgen die we zien ontstaan door de krimp die aan de Protestantse Kerk in Nederland niet voorbijgaat.

In onze classis zijn er gemeenten die door krimp in ledental, middelen en/of menskracht te kwetsbaar worden. Want ook al is kwetsbaarheid een eigenschap van de christelijke gemeente, de last kan ook te zwaar worden. Dan zijn de middelen niet langer toereikend om te voorzien in de voortgang van het werk. Of er wordt te veel van mensen gevraagd op bestuurlijk gebied. Dan is het zaak om de lasten te delen. In de bijbel komen we voorbeelden daarvan tegen. Mozes krijgt van zijn schoonvader Jetro het advies om de bestuurslast te delen met anderen (Exodus 18). In de jonge kerk stellen de apostelen wijze mannen aan om zorg te dragen voor de dagelijkse ondersteuning van de weduwen (Handelingen 6). En er wordt gecollecteerd voor de gemeenten die het financieel moeilijk hebben (2Kor. 9:5).

Wanneer u in uw gemeente dreigt in de problemen te komen, raden wij u aan om tijdig in kerkenraad en gemeente het gesprek aan te gaan. Vanuit de classis denken we als classispredikant, breed moderamen (BMCV) en classicaal college voor de behandeling van beheerszaken (CCBB) graag met u mee. Algemene oplossingen bestaan niet. Het zoeken naar een weg die bij uw gemeente past is maatwerk.

Deze uitgave wil een handreiking bieden bij de gesprekken over krimp van de gemeente. Tevens geven wij u een overzicht van de mogelijkheden die er zijn om ook wanneer een gemeente te kwetsbaar wordt verder te kunnen.

In deze handreiking onderscheiden wij drie hoofdrichtingen:

1. De gemeente kan zelfstandig verder
2. De gemeente kan zelfstandig verder, maar moet wel gaan samenwerken

3. De gemeente kan niet meer zelfstandig verder

Deze handreiking is overigens bestemd voor *alle* gemeenten. Als classis Delta nodigen wij u uit om hoe dan ook van de inhoud kennis te nemen. Ook als u nog geen problemen ervaart is het goed de mogelijkheden die de kerkorde biedt te weten. Ook uw gemeente zou er voordeel van kunnen hebben.

Ere wie ere toekomt: Bij samenstelling van deze handreiking zijn we veel dank verschuldigd aan de handreiking die de classis Noord-Holland vorig jaar september heeft uitgegeven. We hebben rijkelijk uit hun uitgave geput.

1. De gemeente kan zelfstandig verder

De kerkorde stelt een aantal voorwaarden aan een zelfstandige gemeente. Deels zijn die ingegeven door de kerk zelf: dit achten wij minimaal nodig om gemeente te zijn. Deels ook stelt de overheid eisen. In dat laatste geval gaat het bijvoorbeeld om voorwaarden scheppen die een verantwoord financieel beheer (en toezicht) mogelijk maken. *Good governance (verantwoord bestuur)* wordt ook van de kerk gevraagd.

Er zijn in ieder geval drie voorwaarden om zelfstandig gemeente te zijn:

I. Samenstelling van de kerkenraad. Daarin hebben minimaal zitting (ord. 4-6-3 en ord. 11-2-4):

- 1 predikant (of een consulent)
- 2 ouderlingen
- 2 diakenen (daarnaast minimaal ook 1 diaconaal rentmeester)
- 2 ouderlingen-kerkrentmeester (daarnaast minimaal ook 1 kerkrentmeester niet zijnde ouderling)

II. Een verantwoorde financiële situatie van zowel gemeente als diaconie. Begroting en jaarrekening moeten daarom worden beoordeeld door het CCBB (ord. 11-7-1).

III. Het synoderapport *Lichter Ingevuld* noemt 5 basistaken die een zelfstandige gemeente minimaal moeten kunnen uitvoeren. Die 5 taken zijn ontleend aan artikel IV van de Kerkorde. Het zijn:

- eredienst
- pastoraat
- diaconaat
- vorming/toerusting

- missionaire opdracht

Zolang een gemeente voldoet aan alle drie de voorwaarden, zijn maatregelen niet nodig. Zelfstandig voortbestaan is dan niet in het geding.

Het kan echter ook zijn dat een gemeente aan een of meer van de drie voorwaarden niet of niet meer helemaal kan voldoen. Dat kan een einde aan de zelfstandigheid betekenen, maar dit is niet altijd noodzakelijk. De classis Delta hecht aan kerkelijke presentie op de dorpen. Deze kerkelijke presentie is niet noodzakelijk afhankelijk van het zijn van een (volledig) zelfstandige gemeente met een eigen gebouw. We gaan graag met u opzoek naar mogelijkheden om in uw situatie de kerkelijke presentie gestalte te geven. De kerkorde biedt vele mogelijkheden om de gemeenten te hulp te komen. We hebben een aantal van die mogelijkheden op een rij gezet:

I. De kerkenraad telt te weinig leden

Als de kerkenraad te weinig leden telt, raden wij u aan om contact op te nemen met het BMCV. Dit kan via de classispredikant of via de scriba van de classis. Zodra de kerkenraad minder leden heeft dan aangegeven, neemt de kerkenraad *zelf* met het BMCV contact op om te overleggen op welke wijze de taken kunnen worden verricht (ord. 4-6-5). Hierbij moet onderscheid worden gemaakt tussen tijdelijke en structurele vacatures:

- a. Als een lid van een college verhinderd is, dan is het mogelijk om binnen de kerkenraad zelf oplossingen te zoeken en bijvoorbeeld een van de ouderlingen tijdelijk aan het college van diakenen toe te voegen (ord. 11-2-6). Wanneer het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen mindere dan 3 leden telt, overleggen kerkenraad en BMCV over de wijze waarop de taken van het college worden verricht. Het BMCV vraagt hierover het advies van het CCBB met het oog op de omvang van het vermogen van de gemeente/de diaconie (Gen. Regeling vermogensrechtelijke aangelegenheden artikel 2).

Ook kan het BMCV toegevoegde ambtsdragers van buiten de gemeente benoemen. Ord. 4-6-5 maakt dat mogelijk. Omdat de mogelijkheden met een groeiend aantal kleine kerkenraden wat dit betreft beperkt zijn, moet met klem benadrukt worden dat het hier gaat om een *tijdelijke* oplossing - bijvoorbeeld voor de duur van één jaar - om de tijd tot een definitieve oplossing is gevonden te overbruggen.

- b. In het geval van een structureel onderbezette kerkenraad zal het BMCV eerst kijken of de zelfstandigheid van de gemeente nog wel realistisch is. Mogelijk is de uitkomst dat naar samenwerking of samengaan met (een) andere gemeente(n) moet worden gezocht. Daarover in de volgende twee paragrafen.

Toch is er ook een andere mogelijkheid. Het al eerder genoemde rapport *Lichter*

Ingevuld geeft het BMCV met toepassing van ord. 4-6-5 de mogelijkheid om een kerkenraad toestemming te verlenen te bestaan uit minimaal drie leden, van elke ambtsgroep één: 1 ouderling, 1 diaken en 1 ouderling-kerkrentmeester. Hierbij dient wel te worden overwogen dat op deze wijze de werklast voor de betrokken ambtsdragers in vele gevallen hoog wordt.

Voor wat betreft het beheer kan het BMCV, nadat advies is gevraagd aan het CCBB, toestaan dat een college van diakenen of een college van kerkrentmeesters slechts één ambtsdrager telt. Het college dient dan te worden aangevuld met twee niet-ambtsdragers, hetzij kerkrentmeesters, hetzij diaconale rentmeesters. Wanneer dit aan de orde komt zal in overleg met alle betrokkenen gezocht worden naar maatoplossingen. Er is binnen de classis Delta nog overleg over de in het synoderapport *Lichter ingevuld* aangereikte mogelijkheid om één college van beheer te vormen waarin het college van diakenen en het college van kerkrentmeesters samen opgaan. Op dit punt is de komende tijd ook landelijk nog nader overleg om tot werkbare en juiste keuzes te komen.

II. Er zijn financiële zorgen bij gemeente en/of diaconie

Zodra er financiële problemen dreigen komt het CCBB in beeld. Het voert te ver om op deze plaats op alle mogelijkheden in te gaan. Maar feit is dat de kerk allereerst wil voorkomen dat gemeenten in problemen komen. En als die problemen er toch zijn, wil de kerk dat er zo spoedig mogelijk een uitweg gezocht wordt. In zulke gevallen kan het CCBB 'Verscherpt toezien' instellen (ord. 11-8-1, en GR 12-3). De gemeente kan dan op financieel gebied nog slechts in beperkte mate zelfstandig handelen. Het gaat hier om maatwerk. Het CCBB is er om mee te denken over de mogelijkheden om een financieel gezonde gemeente te zijn en u te helpen problemen het hoofd te bieden.

III. De gemeente kan de 5 basistaken genoemd in *Lichter Verkend* niet meer uitvoeren

Niet alleen wat betreft de bezetting van de kerkenraad en de financiële kant van gemeente-zijn worden eisen gesteld, dat geldt ook voor de inhoudelijke kant. Plaatselijk kerk zijn brengt ook in dat opzicht verplichtingen met zich mee. De Generale Synode heeft zoals aangegeven in het rapport *Lichter Ingevuld* een aantal criteria opgesteld. De belangrijkste daarvan is dat iedere gemeente op minimaal 5 terreinen actief moet zijn:

- eredienst
- pastoraat
- diaconaat
- vorming/toerusting
- missionaire opdracht

De taken die op deze gebieden moeten worden uitgevoerd zijn niet nauw omschreven. Natuurlijk ligt het voor de hand dat een zelfstandige gemeente iedere week voor een viering op zondag bij elkaar komt, maar veel meer is er niet gezegd. Van elke gemeente wordt echter verwacht dat op alle 5 terreinen tenminste enige activiteiten worden ontplooid. Vanzelfsprekend betreft het ook hier maatwerk. Bij iedere gemeente zal het accent ergens anders liggen en zal een andere taak minder aandacht krijgen. Niettemin gaat de kerk uit van activiteiten op elk van de 5 gebieden.

Het kan zijn dat een gemeente op een of meerdere gebieden niet meer aan activiteiten toekomt. In dat geval verdient het de voorkeur dat de kerkenraad zelf met het breed moderamen contact opneemt om te bespreken hoe hiermee om te gaan. Ook in dit geval is het zinvol om onderscheid te maken tussen een tijdelijke en een structurele situatie. Als er sprake is van een tijdelijke situatie, kan met het BMCV overlegd worden hoe men weer taken kan gaan uitvoeren. Is er sprake van een structurele situatie (en betreft het zelfs meerdere van de 5 genoemde terreinen), dan kan samenwerking mogelijkheden bieden, zie hiervoor de volgende paragraaf. Maar ook kan de vraag worden gesteld of zelfstandig voortbestaan nog wel mogelijk en of wenselijk is.

2. De gemeente kan zelfstandig verder, maar moet wel gaan samenwerken

De classis Delta heeft als beleid de plaatselijke gemeenten zoveel mogelijk te ondersteunen. Bij veel gemeenten leeft de wens:

- a. kerkelijke presentie moet op het dorp/in de wijk zijn
- b. bij voorkeur moet de plaatselijke gemeente zelfstandig blijven
- c. als het enigszins kan moet het kerkgebouw behouden blijven

Nu zijn er zeker situaties denkbaar waarin zelfstandigheid steeds moeilijker wordt. Daarover zal het gaan in de volgende paragraaf. Niettemin wil de classis de gemeenten zoveel mogelijk ondersteunen in hun blijvende inzet voor het dorp. Redenen daarvoor zijn:

- a. ervaringen met sluiting van gebouwen en in andere kerken (met name de RK-kerk) hebben geleerd dat de kerk dichtbij mensen moet blijven, anders haken teveel leden af
- b. bij een zelfstandige gemeente zijn mensen meer betrokken dan bij een groter geheel. Dat geldt zowel wat betreft het vervullen van taken als financiële bijdragen.
- c. gemeenteleden hechten sterk aan hun eigen gebouw. En verder kan een kerkgebouw ook als een zichtbaar teken van God in deze wereld van missionair belang zijn.

De haalbaarheid van het hierboven genoemde kan onder druk komen te staan als de gemeente kleiner wordt. Samenwerken kan dan uitkomst bieden, juist om dichtbij te blijven. Een gemeente werkt dan op een of meer terreinen samen met (een) andere gemeente(n), juist *om* op het eigen dorp te blijven. Veelal wordt samenwerking gezocht met nabijgelegen (buur) gemeenten van gelijke of wat grotere omvang. Een andere mogelijkheid die sinds kort concreet in ontwikkeling is, is coöperatieve samenwerking van kleine gemeenten die niet in elkaars directe nabijheid gesitueerd zijn maar om uiteenlopende redenen juist de samenwerking zoeken en vinden met partner(s) op grotere geografische afstand. Samenwerking kan door verschillende motieven worden ingegeven. We noemen er drie.

I. De kerkenraad telt te weinig leden

Steeds meer ziet het BMCV dat het voor kerkenraden moeilijk is om op tal te blijven. De kerkenraad wordt voor een niet gering deel bevolkt door de generatie van 60 jaar en ouder, regelmatig zelfs 70+. Opvolging is maar spaarzaam beschikbaar, omdat de generatie van 30-50 voor een groot deel ontbreekt. Men *wil* het stokje wel overgeven, maar er is niemand om het aan te pakken.

Regelmatig zijn er daarom te weinig ouderlingen, maar nog veel meer zijn er tekorten te zien bij de colleges van diakenen en kerkrentmeesters. Soms is er slechts één lid van een college en is die op leeftijd. Dat is een onwenselijke situatie, zowel voor de kerk als voor de ambtsdrager in kwestie. Het is een te grote verantwoordelijkheid om alleen (of met te weinig mensen) te dragen.

De kerkorde biedt in zulke gevallen de mogelijkheid met een of meer gemeenten te gaan samenwerken. Men kan bijvoorbeeld met die andere gemeente(n) samen één college van diakenen of kerkrentmeesters vormen. Dat gezamenlijke college draagt dan samen de verantwoordelijkheid en kan de taken verdelen.

Let wel: het gaat dan nog steeds om *zelfstandige* gemeenten. Iedere gemeente blijft haar eigen potje geld houden. De afzonderlijke potjes worden alleen door één gezamenlijk college beheerd. Ord. 2-7 biedt hiervoor de kerkordelijke mogelijkheden. In theorie is het zelfs denkbaar dat twee of meer gemeenten samen één kerkenraad hebben en *alle* taken van de kerkenraad – inclusief die van diakenen en kerkrentmeesters – gezamenlijk worden uitgevoerd. Toch blijven de betrokken gemeenten allemaal zelfstandig en beschikken zij over eigen middelen. Dat het ook hier om maatwerk gaat zal duidelijk zijn. Gezocht moet worden naar een zo optimaal mogelijke verdeling van de nodige werkzaamheden.

Wij als BMCV willen graag dat de kerk dichtbij mensen blijft. Tegelijk moet er sprake zijn van een verantwoord bestuur. Zeker in de colleges van diakenen en kerkrentmeesters, waar het soms over grote bedragen gaat is dat noodzakelijk. Beide zaken (zelfstandig én verantwoord) kunnen gecombineerd worden als gemeenten samenwerken. De kerk blijft dichtbij de mensen, terwijl er ook sprake is van een verantwoord samengesteld college. Vanzelfsprekend betreft het ook

hier maatwerk. Sommige oplossingen zullen zoals eerder aangegeven slechts tijdelijk kunnen zijn. BMCV, CCBB en classispredikant zijn graag bereid om mee te denken over mogelijkheden die passen voor uw gemeente.

II. Er zijn financiële zorgen bij gemeente en/of diaconie

Soms kan een gemeente financieel het hoofd niet meer boven water houden. Een gemeente kan een andere gemeente op dit gebied de helpende hand toesteken. Maar voor veel gemeenten is het allereerst zaak om zelf financieel niet in zwaar weer te geraken.

Toch is het niet uitgesloten dat een gemeente een andere gemeente financieel ondersteunt, er zijn immers ook gemeenten die ruimer in de jas zitten. De Generale Synode onderzoekt dan ook mogelijkheden in het traject *Werkzaam Vermogen*. Daarin wordt nagegaan of en hoe vermogende gemeenten iets kunnen betekenen voor gemeenten met minder armslag. Het is niet uitgesloten dat het gebeurt, maar wij willen ook geen onrealistische verwachtingen wekken.

III. De gemeente kan de 5 basistaken genoemd in *Lichter Verkend* niet meer uitvoeren

Ook als een gemeente aan een of meer van de 5 basistaken niet meer toekomt, kan samenwerking met een andere gemeente uitkomst bieden en het voortbestaan van de gemeente mogelijk maken. Men kan bijvoorbeeld aansluiten bij de activiteiten in het kader van vorming en toerusting van een naburige gemeente. Ook is het denkbaar dat aangehaakt wordt bij het missionaire programma van de burens. Op die manier kan de gemeente zelfstandig blijven, en ook aan alle 5 basistaken worden voldaan.

3. De gemeente kan niet meer zelfstandig verder

Niet in alle gevallen zal het mogelijk of wenselijk zijn dat de gemeente zelfstandig verder gaat. Redenen daarvoor zijn in paragraaf 1 al genoemd. Soms is de gemeente gewoon te klein geworden. Er zijn nog maar enkele tientallen leden over, van wie een deel niet eens betrokken is. Of de 5 basistaken die nodig zijn om een gemeente te zijn kunnen eigenlijk niet meer worden uitgevoerd. Soms ook is er sprake van een totaal gebrek aan bestuurskracht: er zijn nog maar een of twee ambtsdragers over. Ook kan het ook voorkomen dat de bodem van de schatkist helemaal is bereikt. In niet weinig gevallen is er sprake van een combinatie van alle drie. Tenslotte is het ook mogelijk om niet alleen uit bittere noodzaak de zelfstandigheid op te geven. Het bundelen van krachten in een samenvoeging van gemeenten kan ook positief worden gewaardeerd als mogelijkheid om nieuwe energie geven aan gemeenten, kerkenraden en vrijwilligers.

Wanneer het niet langer mogelijk of wenselijk is dat een gemeente zelfstandig voort bestaat, zijn er drie richtingen waarin gedacht kan worden:

- a. Samengaan met een andere gemeente
- b. Opheffen van de gemeente
- c. Het vormen van een huisgemeente

a. Samengaan met een andere gemeente

De meest voor de hand liggende optie als een gemeente niet meer zelfstandig verder kan is samengaan met (een) andere gemeente(n). De oude gemeenten houden dan op te bestaan en gaan samen verder als nieuwe gemeente. Dit is in alle gevallen toegepast waarin in het SoW - proces hervormde gemeenten en gereformeerde kerken (en evt. lutherse gemeenten) samengingen. Samengaan kan echter ook voor twee of meer naast elkaar gelegen gemeenten. Het is goed om nogmaals te benadrukken dat de gemeente die niet meer zelfstandig verder gaat dan ophoudt te bestaan. Er is geen kerkenraad meer, er is geen college van kerkrentmeesters meer nodig, en er is geen eigen geld meer.

Dat hoeft niet te betekenen dat het kerkelijk leven van de gemeente die niet meer zelfstandig verder gaat, ophoudt. Uiteraard is dat afhankelijk van de afspraken die worden gemaakt met de gemeente met wie men samengaat, maar het is zeker mogelijk dat er in de gemeente die niet meer zelfstandig verder kan nog activiteiten zijn. Er kunnen diensten zijn, er kan pastoraat en diaconaat zijn, er kan kortom nog steeds een kerkelijke gemeenschap zijn. Verschil met eerder is dat er geen sprake meer is van een zelfstandige gemeente en alle activiteiten plaatsvinden onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad van de nieuwe gezamenlijke gemeente. In de kerkorde gaat het over samengaan van gemeenten in ord. 2-8-4 en 2-8-5. Er is een overzichtelijk stappenplan beschikbaar en de classispredikant, CCBB en BMCV zijn graag bereid mee te denken.

b. Opheffen van de gemeente

De meest vergaande oplossing als een gemeente niet meer zelfstandig verder kan is het opheffen van de gemeente. Hiertoe kan alleen worden overgegaan als de gemeente 'niet langer in staat is om alle in de orde van de kerk aangegeven taken van een gemeente te verrichten en indien vormen van samenwerking of samengaan met andere gemeenten niet tot de mogelijkheden behoren' (ord. 2-9-1).

Een gemeente kan **zichzelf** niet opheffen, dat kan alleen de classicale vergadering (ord. 2-9-1) De leden van de opgeheven gemeente blijven ingeschreven in het register van de landelijke kerk (ord. 2-9-3) en worden op uitnodiging van het BMCV ingeschreven in een naburige gemeente van hun keuze (ord. 2-9-6). Als er na vereffening een batig saldo overblijft, vervalt

dat aan de classis. Die zet het in ter stimulering van het kerkelijk leven in de regio waar de opgeheven gemeente was gelegen (ord. 2-9-10 en GR 12-5-4).

Het is goed om te beseffen dat er na opheffing van de gemeente in principe geen opvolger is, niet in kerkelijk opzicht en ook niet in civielrechtelijk opzicht. De gemeente is opgeheven en bestaat niet meer. Het spreekt vanzelf dat de classicale vergadering alleen in het uiterste geval overgaat tot de vergaande stap van het opheffen van een gemeente.

c. Het vormen van een huisgemeente

De classicale vergadering zal dus alleen overgaan tot het opheffen van een gemeente als alle andere mogelijkheden zijn onderzocht en geen oplossing bieden. Toch is er ook na het opheffen van een gemeente kerkelijke activiteit in het gebied waar de gemeente is opgeheven mogelijk. Er kan een huisgemeente worden gevormd (ord. 2-5-10 t/m 13).

Een huisgemeente is een lichte vorm van gemeente zijn. De naam kan verwarring opwekken en suggereren dat een huisgemeente alleen in een huis kan samenkomen. Maar een huisgemeente kan zelfs de beschikking over een kerkgebouw hebben.

Strikt genomen is een huisgemeente geen gemeente in de kerkordelijke zin. Een huisgemeente heeft geen kerkenraad, geen colleges van diakenen en kerkrentmeesters en geen vermogen. Zij valt onder de verantwoordelijkheid van een naburige kerkenraad of van de classicale vergadering. Wellicht zal het ook mogelijk zijn dat de huisgemeente verbonden wordt aan de coöperatie van kleine gemeenten in onze classis. Deze mogelijkheid wordt nog onderzocht.

De huisgemeente is dus een lichte vorm van kerk zijn. De verantwoordelijkheid voor bestuur en beheer komt te liggen bij de classicale vergadering, de kerkenraad en de colleges van een naburige gemeente of (in de toekomst) de al eerdere genoemde coöperatie van kleine gemeenten. Het leiding geven aan de gang van zaken in de huisgemeente wordt toevertrouwd aan een commissie uit de huisgemeente zelf. Deze commissie werkt onder verantwoordelijkheid van de classicale vergadering, de kerkenraad van de buurgemeente of de coöperatie. Zo is de huisgemeente een passende vorm voor gemeenten die zelfstandig niet verder kunnen, maar wel als gemeenschap bij elkaar willen blijven. Ook voor het meedenken over het vormen van een huisgemeente is de classispredikant graag beschikbaar.

Tot slot

We zijn aan het einde gekomen van deze handreiking. Nogmaals zeggen wij: een kleine gemeente kan ook een heel vitale gemeente zijn. Sommige kleine gemeenten kunnen zich dan ook prima zelfstandig redden. Toch kan het ook beginnen te wringen. De allereerste stap is dan er niet zelf of alleen mee blijven rondlopen, maar overleg te zoeken. Dat kan met het BMCV, het CCBB en met de classispredikant. Meestal ligt het voor de hand wie te kiezen. Mocht dat achteraf toch niet de juiste keuze blijken, dan zijn allen graag bereid om door te verwijzen.

De dringende oproep van zowel BMCV, CCBB als classispredikant is in ieder geval niet te lang te wachten. Als het kalf verdronken is, kan men alleen de put nog maar dempen. Wacht daar niet op, maar neem contact op als u niet meer goed weet hoe het in de toekomst met uw gemeente verder moet. Wij willen graag met u meedenken.

Ook goed om te weten is dat de opsomming in deze handreiking niet compleet is, en dat ook nooit kan zijn. Er zijn altijd nog meer mogelijkheden te bedenken, varianten uit te vinden en mengvormen te ontdekken. Het is en blijft maatwerk om voor uw gemeente een passende oplossing te zoeken. Daar zijn wij graag voor beschikbaar. Samen kunnen we verder komen.

Gebruikte afkortingen

BMCV breed moderamen van de classicale vergadering
CCBB classicaal college voor de behandeling van beheerszaken
GR generale regeling

Contactgegevens

Voor alle actuele gegevens zie www.gelovenindedelta.nl/classis

BMCV: classisscriba-delta@protestantsekerk.nl

CCBB: cbb-delta@protestantsekerk.nl

Classispredikant: a.vandermaas@protestantsekerk.nl 0631991107

Bijlagen

Synoderapporten

Lichter Ingevuld <https://www.protestantsekerk.nl/zoeken/?q=lichter+ingevuld>

Werkzaam Vermogen <https://www.protestantsekerk.nl/zoeken/?q=werkzaam+vermogen>

Genoemde artikelen uit ordinanties en generale regelingen

Ord. 2-5-10 t/m 13 Over de huisgemeente

10. Daar waar een gemeente opgeheven is kan een huisgemeente worden gevormd als een kleinschalige gemeenschap die samenkomt om te vieren, te leren en te dienen. 11. Deze huisgemeente wordt gevormd bij besluit van de classicale vergadering. 12. Deze huisgemeente wordt geleid door een commissie, die werkt onder verantwoordelijkheid van en in verantwoording aan de kerkenraad van een naburige gemeente dan wel de classicale vergadering.

13. De zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van deze huisgemeente berust bij de in lid 12 genoemde ambtelijke vergadering.

Ord. 2-7 Over samenwerking tussen gemeenten

1. Gemeenten kunnen met elkaar samenwerken, een en ander naar regels in generale regeling 1 gesteld.

2. Bij langdurige samenwerking kan een samenwerkingsorgaan gevormd worden.

3. Langdurige samenwerking is mogelijk zowel voor het geheel als voor delen van het leven en werken van gemeenten.

4. Bij bepaalde vormen van samenwerking is het mogelijk dat de kerkenraden en/of colleges de verzorging van de gemeenschappelijke belangen opdragen aan het samenwerkingsorgaan.

5. Kerkenraden en/of colleges kunnen bevoegdheden overdragen aan het samenwerkingsorgaan. Overdracht en beëindiging van de overdracht kan alleen met goedvinden van het breed moderamen van de classicale vergadering.

6. In bijzondere omstandigheden kan de classicale vergadering besluiten gemeenten in een samenwerkingsverband onder te brengen indien gebleken is dat ten minste een van deze gemeenten geen mogelijkheid meer heeft om als zelfstandige gemeente volgens de orde van de kerk voort te bestaan. Dit besluit wordt niet genomen dan nadat de kerkenraden en de leden van de betreffende gemeenten de gelegenheid hebben gehad hun mening kenbaar te maken. Indien een evangelisch-lutherse gemeente betrokken is, hoort de classicale vergadering vooraf de evangelisch-lutherse synode.

Ord.2-8-4 en 5 Over samengaan van gemeenten

4. Kerkenraden van twee of meer gemeenten kunnen besluiten de gemeenten samen te laten gaan nadat de leden van de gemeente, en in een gemeente met wijkgemeenten de wijkkerkenraden, de gelegenheid hebben gehad hun mening kenbaar te maken. Het breed moderamen van de classicale vergadering stelt het grondgebied (de grenzen) van de nieuwe gemeente vast. Het besluit tot samengaan behoeft de goedkeuring van het breed moderamen van de classicale vergadering.

Indien een hervormde gemeente, een gereformeerde kerk en een evangelisch-lutherse gemeente, dan wel twee van hen betrokken zijn in het samengaan, wordt de nieuwe gemeente aangeduid als protestantse gemeente.

5. In bijzondere omstandigheden kan de classicale vergadering besluiten gemeenten te laten samengaan indien gebleken is dat ten minste een van deze gemeenten geen mogelijkheid meer heeft om als zelfstandige gemeente volgens de orde van de kerk voort te bestaan. Dit besluit wordt niet genomen dan nadat de kerkenraden en de leden van de betreffende gemeenten de gelegenheid hebben gehad hun mening kenbaar te maken. Indien een evangelisch lutherse gemeente betrokken is, hoort de classicale vergadering vooraf de evangelisch-lutherse synode. De classicale vergadering kan echter niet besluiten een hervormde gemeente, een gereformeerde kerk en een evangelisch-lutherse gemeente, dan wel twee van hen, te laten samengaan in een nieuwe protestantse gemeente.

Ord. 2-9-1, 3, 6 en 10 Over het opheffen van een gemeente

1. Indien een gemeente niet langer in staat is alle in de orde van de kerk aangegeven taken van een gemeente te verrichten en indien vormen van samenwerking of samengaan met een andere gemeente niet tot de mogelijkheden behoren, is de classicale vergadering bevoegd deze gemeente op te heffen.

3. Vanwege de zorg van de kerk voor de gemeenteleden blijven zij na de opheffing van de gemeente ingeschreven in het landelijke register van de kerk, zolang zij zich niet bij een andere gemeente van de kerk hebben gevoegd.

6. Indien ter plaatse geen geloofsgemeenschap mogelijk is, worden de leden, op uitnodiging van het breed moderamen, ingeschreven in een naburige gemeente van hun keuze. 10. De vereffening van het vermogen van de gemeente in opheffing vindt plaats met inachtneming van hetgeen in generale regeling 12 ter zake is bepaald.

Ord. 4-6-3 en 5 Over de kerkenraad

3. Met het oog op de vervulling van de door de kerkenraad te verrichten taken stelt de kerkenraad het aantal ambtsdragers vast met dien verstande dat in de kerkenraad alle ambten aanwezig zijn en wel naast de predikant ten minste twee ouderlingen die niet tevens kerkrentmeester zijn, twee ouderlingen-kerkrentmeester en twee diakenen.

5. Indien de kerkenraad, al of niet door het voortbestaan van vacatures, minder leden telt dan in lid 3 of 4 bedoeld, overleggen de kerkenraad en het breed moderamen van de classicale vergadering, op welke wijze de in de ordinanties genoemde taken worden verricht. Zo nodig treft

het breed moderamen hiertoe maatregelen.

Indien het een evangelisch-lutherse gemeente betreft, wordt vooraf de evangelisch-lutherse synode gehoord.

Ord. 11-2-4 en 6 Over de colleges

4. Elk college bestaat uit ten minste drie leden, waaronder ten minste twee ambtsdragers. Indien het college minder dan drie leden telt, overleggen de kerkenraad en het breed moderamen van de classicale vergadering op welke wijze de taken van het college worden verricht, naar regels in generale regeling 12 gesteld.

6. Indien een lid van een college verhinderd is aan de besluitvorming deel te nemen, is de kerkenraad bevoegd dit lid op verzoek van het college te vervangen door een ambtsdrager die aan de besluitvorming deelneemt met alle rechten en plichten van een lid van het college.

Ord. 11-7-1 Over het CCBB

1 De kerkenraad legt elk jaar

- vóór 15 december de begrotingen voor het komende kalenderjaar met - ter informatie bijgevoegd - het beleidsplan en

- vóór 15 juni de jaarrekeningen over het laatstverlopen kalenderjaar met het rapport van de gehouden controle aan het classicale college voor de behandeling van beheerszaken voor.

Het classicale college voor de behandeling van beheerszaken is bevoegd om op gemotiveerd verzoek van de kerkenraad uitstel voor een door dit college te bepalen periode te verlenen.

De kerkenraden van de evangelisch-lutherse gemeenten zenden deze jaarstukken tevens toe aan de financiële commissie van de evangelisch-lutherse synode.

Ord. 11-8-1 Over verscherpt toezien

1. Wanneer de begrotingen en de jaarrekeningen niet zijn ingezonden of wanneer het overleg als bedoeld in artikel 7-2 niet heeft geleid tot het vaststellen van een – naar het oordeel van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken – verantwoorde begroting of jaarrekening van de gemeente of van de diaconie, dan wel wanneer er gevaar is dat niet of onvoldoende aan verplichtingen kan worden voldaan kan het classicale college – onder met redenen omklede mededeling daarvan aan de kerken raad – besluiten dat het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen onder ver scherpt toezien wordt geplaatst, een en ander naar regels in of krachtens generale regeling 12 gesteld.

GR 12-3 Over verscherpt toezien

1. Indien een college van kerkrentmeesters of een college van diakenen onder verscherpt toezien wordt geplaatst is dit college alsmede de kerkenraad gehouden de aanwijzingen van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken op te volgen. Het classicale college

voor de behandeling van beheerszaken brengt de aanwijzingen onverwijld ter kennis van het breed moderamen van de classicale vergadering.

2. Het classicale college voor de behandeling van beheerszaken kan daarbij bepalen dat het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen eerst na voorafgaande toestemming van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken bevoegd is tot: a) het aangaan van rechtshandelingen betreffende het kopen, verkopen, verhuren, verpachten of op andere wijze vervreemden en bezwaren van registergoederen, van onroerende zaken en geldswaardige papieren, alsmede het bouwen, verbouwen, uitbreiden, restaureren of afbreken van een gebouw of een orgel; b) het aangaan van een arbeidsovereenkomst; c) het verstrekken of aangaan van geldleningen en het stellen van persoonlijke zekerheid ten behoeve van derden; d) het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien; e) het aanvaarden van erfstellingen, legaten en schenkingen onder last of voorwaarde; f) het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.

3. Het classicale college voor de behandeling van beheerszaken kan bepalen dat besluiten in zake vermogensrechtelijke aangelegenheden door een college van kerkrentmeesters of een college van diakenen op wie het verscherpte toezien betrekking heeft alleen genomen kunnen worden in aanwezigheid en met instemming van gedelegeerden die daartoe worden aangewezen door het classicale college voor de behandeling van beheerszaken.

4. Indien aan het classicale college voor de behandeling van beheerszaken is gebleken dat een kerkenraad, een college van kerkrentmeesters of een college van diakenen niet langer in staat zal zijn aan zijn verplichtingen te voldoen, zijn deze colleges alsmede de kerkenraad van die gemeente verplicht tot het nemen van dan wel het meewerken aan die maatregelen, die naar het oordeel van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken noodzakelijk zijn om, al dan niet tezamen met andere gemeenten, weer aan die verplichtingen te kunnen vol doen.

5. Het generale college voor de behandeling van beheerszaken is bevoegd richtlijnen op te stellen voor de wijze van vaststelling van deze insolventie en de daaraan verbonden gevolgen. 6. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing ingeval van verscherpt toezien op een classicale vergadering als bedoeld in ord. 11-13-3.

GR 12-5-4 Over vermogensrechtelijke gevolgen opheffen van gemeente 4. Indien er na vereffening een batig saldo overblijft wordt dit uitgekeerd aan de classicale vergadering in wiens ressort de gemeente en de diaconie van die gemeente zijn gelegen. De classicale vergadering besteedt deze middelen ter stimulering van het kerkelijk leven in de regio waar de gemeente was gelegen, respectievelijk waar het diaconale middelen betreft, aan diaconale activiteiten in die regio.